

Geachte heer Brenninkmeijer, u laat zich misbruiken

Door [Syp Wynia](#) - 17 februari 2021
Geplaatst in [Democratie](#) - [Klimaat](#)

Onlangs publiceerde ons onafhankelijke online magazine *Wynia's Week* [een artikel](#) over de instelling door het kabinet van de Adviescommissie Burgerbetrokkenheid bij het klimaatbeleid. U bent voorzitter van die commissie. Wij hadden in dat verband nog wat vragen uitstaan bij de minister van Economische Zaken en Klimaat, Bas van 't Wout, en bij de voorzitter van het Voortgangsoverleg Klimaatakkoord, Ed Nijpels. Dat overleg valt overigens ook onder de verantwoordelijkheid van de minister.

Dat is nog eens burgerparticipatie!

We vroegen met name wie er in de 'klankbordgroep' met 'deskundigen en betrokkenen' zitten, die blijkens de brief van de minister van 25 januari 2021 door het 'Voortgangsoverleg' onder leiding van Nijpels is ingesteld om mee te denken met uw commissie. Niet alleen de woordvoerder van Nijpels, maar ook de woordvoerder van de minister kon of wilde aanvankelijk niet zeggen wie er in die klankbordgroep zitten. Terwijl de minister toch echt schreef dat Nijpels c.s. 'het initiatief [had] genomen om ene klankbordgroep in te richten...' etcetera.

Een groep van zes particulieren dat zich 'Bureau Burgerberaad' noemt meldt zelf deel uit te maken van de bedoelde 'klankbordgroep', maar heeft weer een eigen versie van de toedracht. Het Bureau Burgerberaad stelt door het ministerie te zijn betrokken bij de vormgeving van de Adviescommissie waar u nu voorzitter van bent. Dat is nog eens burgerparticipatie! Overigens reageerde ook het Bureau Burgerberaad, heel teleurstellend, niet op ons verzoek om inlichtingen over de samenstelling

Geachte heer Brenninkmeijer, u laat zich misbruiken

van de klankbordgroep, volgens de minister bedacht door Nijpels om mee te denken met u, voorzitter van de Adviescommissie Burgerbetrokkenheid bij het klimaatbeleid.

Samenstelling klankbordgroep stelt niet gerust

Maar nu is er dan toch een reactie. Op de website van uw commissie staat een overzicht van wie er zit in de 'klankbordgroep' waarmee u als voorzitter van de commissie twee keer overlegt. Terzijde: dat lijkt misschien niet veel, maar u hebt als commissie maar een paar weken, want voor de verkiezingen van

17 maart moet uw advies al klaar zijn. Dan is twee keer overleg met zo'n klankbordgroep best veel. Het maakt de klankbordgroep tot een potentieel invloedrijke klankbordgroep.

Wij hebben daarom met belangstelling kennis genomen van de samenstelling van de klankbordgroep die uw adviescommissie bijstaat. Welnu, dat stelt niet gerust. Uw commissie bestaat zelf ruwweg uit ambtenaren die het klimaatbeleid - vriendelijk geformuleerd - aan de man moeten brengen, ijveraars voor meer klimaatbeleid en een enkele democratie-deskundige. De klankbordgroep die uw commissie bijstaat is van hetzelfde laken een pak.

Wie en wat zien we zoal in de klankbordgroep? We zien zowel particulieren, groepjes particulieren als samenwerkingsverbanden. De rode lijn in de samenstelling van de klankbordgroep is dat die bestaat uit ijveraars voor (meer) overheidsinterventie op klimaatgebied, plus wat personen en groepen die een herziening van de democratie wensen om dat mogelijk te maken. In het algemeen is het niet het verlangen naar een beter functioneren van de democratie dat overweegt, maar het verlangen om democratische obstakels voor (meer) klimaatbeleid weg te nemen.

Uw commissie moet de waan voeden dat burgers nu wel iets te zeggen krijgen

Dat is opvallend, waar u zelf, de voorzitter van deze Adviescommissie, eerder zo nadrukkelijk uw zorgen over de stand van de democratie in Nederland hebt uitgesproken. Coen de Jong citeerde u daarover onlangs in [zijn artikel](#) over Regentenland Nederland (waar de tegenmacht ontbreekt). Ik citeer De Jong:

'Hoogleraar staatsrecht en voormalig ombudsman Alex Brenninkmeijer zei in een [interview in Trouw op 31 december 2020](#) dat onze democratische rechtsstaat niet functioneert. Volgens hem leven we 'in een land waar de wetgever, de uitvoerder én de rechtspraak structureel zijn vergeten dat het uitgangspunt van overheidshandelen moet zijn dat burgers behoorlijk worden behandeld.'

Bescherming van de grondrechten van burgers en de zekerheid van een behoorlijke behandeling door de staat bestaan volgens Brenninkmeijer in Nederland onvoldoende: 'En daarin zijn we uniek in Europa. Onze wetten worden niet eens getoetst aan de grondwet. Daar begrijpen ze zelfs in een land als Polen niets van'. Brenninkmeijer was ook helder over de Nederlandse politieke cultuur: 'Wij

Geachte heer Brenninkmeijer, u laat zich misbruiken

hebben in Nederland een regenteske benadering van het openbaar bestuur.

Kabinet en parlement kunnen wetten maken zonder zich ergens wat van aan te trekken.' Om te concluderen: 'We hebben een wetgever die zich niet aan de rechtsstaat houdt, een uitvoerder die de wet klakkeloos opvolgt (...) en een rechter die zich gouvernementeel opstelt en het beleid alleen maar bevestigt.'

In dat licht was het al teleurstellend, dat u bereid was voorzitter te worden van een Adviescommissie die in hoog tempo moet adviseren over burgerparticipatie, waar een volgend kabinet dan iets mee kan doen. Het was immers steeds duidelijk, dat het niet de zorg over de democratie was, die het huidige kabinet drijft bij het instellen van uw commissie, als wel de zorg dat er steeds meer weerstand is tegen het klimaatbeleid van het kabinet en er steeds meer ergernis is over het feit dat burgers in geen enkele fase serieus betrokken zijn bij de vorming en de uitvoering van dat klimaatbeleid. Uit alles blijkt, dat uw commissie de weg moet banen voor constructies die de waan moeten voeden dat burgers nu wel iets te zeggen krijgen over het beleid en de gevolgen.

Burgers hebben zich niet kunnen uitspreken

Het begint er al mee, dat u adviseert voor de formatie, dus voor de volgende coalitie en het volgende kabinet. Het probleem is nou juist dat de burgers, kiezers, via de klassieke route die hen in een parlementair stelsel zonder referendum ter beschikking staat, te weten: verkiezingen, zich hoegenaamd niet over het huidige en voorgenomen ingrijpende klimaatbeleid hebben kunnen uitspreken. He speelde geen rol bij de vorige verkiezingen, ambities en instrumenten stonden niet in verkiezingsprogramma's, er was geen debat over, nergens een afweging, niets over de gevolgen. Het was er zomaar.

Er was ook zomaar een parallel stelsel, RES, geheten, dat onder het mom van bottom-up de lokale en provinciale democratie passeert en top-down het kabinetsbeleid doordruwt. Het maakt burgers machteloos, murw en woedend. De ambtelijke projectleider van RES zit in uw Adviescommissie Burgerbetrokkenheid bij het klimaatbeleid. Hoe cynisch wil je het hebben?

Als er door de kabinetten-Rutte al pogingen zijn ondernomen om 'draagvlak' te vinden voor het klimaatbeleid, dan verliep dat via het organiseren van overleg met belanghebbende groepen en bedrijven en concluderende 'akkoorden'. Weer stonden niet alleen de burgers, maar ook hun vertegenwoordigers, de gekozen volksvertegenwoordigers goeddeels buitenspel.

Ik raad u aan kennis te nemen van [wat bijvoorbeeld Ruud Koole](#) over deze systematische erosie van de Nederlandse democratie zegt. Wat voorzitter Nijpels herhaaldelijk zegt, is langs andere weg al minstens zo verontrustend. Hij acht het klimaat te belangrijk om aan de democratie over te laten. En het parlement, dat zou in zijn visie alleen moeten gaan over wie de rekening betaalt. Voor zover mij bekend is hij er nooit door zijn en uw opdrachtgever, de minister van Economische Zaken en Klimaat, voor op de vingers getikt. Dat kan er op wijzen dat de minister er net zo over denkt.

Geachte heer Brenninkmeijer, u laat zich misbruiken

Schep niet een parallelle nepdemocratische nevenroute

De branches die door Nijpels werden en worden voorgezeten, zijn ook weer rijk vertegenwoordigd in de klankbordgroep die u als voorzitter bijstaat. Het is allemaal van hetzelfde: bedrijven, activisten, subsidies, geld van de Postcodeloterij, dwarsverbanden. Maar waar zijn de burgers die klaar zijn met de kosten van het klimaatbeleid, die zij doorgaans moeten dragen. Hoe is de weerstand tegen windmolens, zonneweiden en gesubsidieerde houtstook vertegenwoordigd. Steeds minder Nederlanders zien iets in het van het gas af halen van de woningen van Nederland, maar daar is niets van te merken in de samenstelling van uw commissie, noch in de samenstelling van uw klankbordgroep.

Daarenboven zijn er de principiële bezwaren tegen de 'paneldemocratie' voor het klimaat, waar u over moet oordelen. Alles wijst er op dat van u verwacht wordt die weg in te slaan.

In diverse publicaties in *Wynia's Week* - zoals van [Paul Verburgt](#) en [Lucas Bergkamp](#) - hebt u kunnen lezen dat wat zo mooi lijkt in wezen het ondermijnen van de democratie is. Ik zeg: doe het niet. Schep niet een parallelle nepdemocratische nevenroute, een doekje voor het bloeden dat de democratie niet versterkt, maar ondermijnt. Uit alles blijkt, dat uw commissie geacht wordt het democratisch deficit bij het klimaatbeleid af te dekken in plaats van nieuwe helderheid te verschaffen.

Geef uw opdracht terug

Uw secretariaat nodigde mij uit om deze week in contact te treden. Ik dank u voor de uitnodiging, maar zie er van af om daar op in te gaan. Wat ik u te zeggen heb, staat in deze Open Brief of in andere publicaties van *Wynia's Week* op dit terrein. Dat is de juiste weg voor een journalist, dat is de juiste weg voor een onafhankelijk mediaplatform.

Het zou ook verreweg het beste zijn, als u uw opdracht terug zou geven. Als u zich zo'n zorgen maakt over de democratie - en daar zijn goede redenen voor - laat u dan niet de doodlopende weg van de burgerpanels en wat die meer zij inlokken. Versterk de parlementaire democratie, geef de burgers rechten die ze in de praktijk niet hebben, introduceer eventueel referenda - correctief of niet. Maar trap niet in een parallelle nepdemocratie waar dictators jaloers op zouden zijn.

Met vriendelijke groet, Syp Wynia

Wynia's Week volgt het klimaatbeleid op de voet, en ook de pogingen om dat beleid een democratisch jasje te geven. Steunt u deze journalistieke missie? Graag! Donaties voor Wynia's Week zijn welkom - [HIER](#)